

Directoraat-Generaal Ruimte
Directie Visievorming, Ontwerp en Strategie
Visievorming & strategie

Rijnstraat 6
Postbus 30940
2500 GX Den Haag
Interne postcode 350

VROM-raad
T.a.v. mr. H.M. Meijdam, voorzitter
Interne Postcode 105
Postbus 30949
2500 GX Den Haag

drs. S.M.S.E. Vleeshouwers
Telefoon 070 - 339 46 80
Fax 070 - 339 30 87
susanne.vleeshouwers@minvrom.nl
www.vrom.nl

Adviesaanvraag m.b.t. 'integrale langetermijnvisie Randstad 2040'

Datum

1 november 2007

Kenmerk

2007087720

Bijlage(n)

Startnotitie - Randstad 2040 (+factsheet)
Urgentieprogramma Randstad

Afschrift aan

Dhr. G.J. Jansen, Raad voor Verkeer en Waterstaat;
Dhr. P.C.E. van Wijmen, Raad voor het Landelijk
Gebied; Minister van Verkeer & Waterstaat; Minister
van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
Dhr. M. Norder (wethouder Den Haag) en dhr. M. Van
Poelgeest (wethouder Amsterdam)

Geachte heer Meijdam,

Mede namens de Minister van Verkeer & Waterstaat en de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verzoek ik u om gezamenlijk met de Raad voor Verkeer en Waterstaat en de Raad voor het Landelijk Gebied te adviseren over de 'integrale langetermijnvisie Randstad 2040', die het Kabinet zal opstellen. Deze krijgt onder mijn verantwoordelijkheid vorm en zal naar verwachting voor het zomerreces in 2008 uitgebracht worden.

De integrale langetermijnvisie wordt in nauwe samenwerking met de regio opgesteld. De wethouders Mamix Norder (Den Haag) en Maarten van Poelgeest (Amsterdam) zijn mijn bestuurlijke partners en medeverantwoordelijk voor het opstellen van de langetermijnvisie. Het programma 'integrale langetermijnvisie Randstad 2040' maakt onderdeel uit van het Programma Randstad Urgent. De Minister van Verkeer en Waterstaat is coördinerend minister voor het Programma Randstad Urgent. De *Startnotitie Randstad 2040* (inclusief de daarin opgenomen uitgangspunten), die door het Kabinet op 22 juni 2007 is uitgebracht, vormt de basis voor de op te stellen langetermijnvisie.

Ik vind dat uw Raad een belangrijke rol kan spelen bij het opstellen van de langetermijnvisie. Gezien het karakter van de integrale langetermijnvisie geldt dit ook voor de Raad voor Verkeer en Waterstaat en de Raad Landelijk Gebied. Om die reden verzoek ik u om samen met deze beide raden te adviseren over de strategische langetermijnopgaven en daarmee samenhangende keuzen voor de Randstad in 2040 waarvoor het kabinet zich gesteld ziet.

U hebt eerder adviezen uitgebracht over de Nota Ruimte programma's voor de Noordvleugel en de Zuidvleugel van de Randstad. Het type advies dat ik nu voor ogen heb, kent een sterke gelijkenis met deze eerder uitgebrachte briefadviezen.

Ministerie van VROM →

staat voor ruimte, wonen, milieu en rijksgebouwen. Beteld maken, uitvoeren en handhaven. Nederland is klein. Denk groot.

Het integrale karakter van de op te stellen langetermijnvisie vraagt om een advies dat zich niet beperkt tot één sector of beleidsterrein. Om die reden wil ik dan ook graag gebruik maken van de aanwezige expertise en ervaring van de Raadsleden en verzoek ik u deze ten dienste te stellen aan het totstandkomen van een goed onderbouwde en weloverwogen langetermijnvisie voor de Randstad en een duurzame (ruimtelijke) ontwikkeling voor de lange termijn. **Ik verzoek u primair de fysiek, ruimtelijke insteek als uitgangspunt te nemen voor uw advies.**

Naast het verzoek aan uw Raad, zal ik ook de Sociaal-Economische Raad vragen te adviseren met betrekking tot de langetermijnvisie Randstad vanuit hun sociaal-economische expertise. Het Ruimtelijk Planbureau verzoek ik om samen met het Milieu- en Natuurplanbureau een ex-ante toets uit te voeren.

De beperkte ruimte in de Randstad vraagt voor de lange termijn om slimme en duurzame combinaties van wonen, werken, groen, water, recreatie en verkeer. Welvaart (people, planet, profit) en groei moeten worden verenigd met de behoeften van de huidige en toekomstige bewoners van de Randstad. De Randstad heeft potenties om uit te groeien tot een duurzame en concurrerende Europese topregio. Met de integrale langetermijnvisie proberen we deze ambitie ook waar te maken, in elk geval in ruimtelijke zin. In uw advies verneem ik graag uw verwachtingen ten aanzien van het huidige beleid uit de Nota Ruimte, en de nota's Pieken in de Delta, Agenda Vitaal Platteland, de Nota Mobiliteit, de Watervisie en de Architectuurnota in het licht van de langetermijnvisie zoals die volgens u gestalte moet krijgen. Uiteraard zijn de meeste beleidsnota's niet gericht op de langere termijn tot 2040. Ik vraag u daarom ook om verder te denken dan het vigerend beleid.

In het advies verzoek ik u in te gaan op de inhoudelijke samenhang tussen de diversiteit aan onderwerpen zoals verwoord in de *Startnotitie Randstad 2040*. **Ik wil u vragen nadrukkelijk aandacht te besteden aan de robuustheid van de zeven gekozen discussiethema's en de te maken keuzen op deze terreinen.** Ik acht de zeven thema's belangrijk voor de toekomst van de Randstad, maar hoor graag welke keuzes u zou maken voor het ontwikkelen van de Randstad naar een duurzame topregio. Specifiek verzoek ik u om in het bijzonder aandacht te besteden aan de opgaven en te maken keuzen met betrekking tot bereikbaarheid en de verrommeling van het landschap in relatie tot de na te streven verstedelijkingsstrategie. Op welke wijze kunnen deze thema's en de beantwoording daarvan het beste bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van de Randstad?

Ook het karakter van de te nemen besluiten en de taakverdeling tussen rijk en regio verdient speciale aandacht in het uit te brengen advies. Een nadrukkelijk aandachtspunt hierbij vormt het schaalniveau en de mate waarin een bijdrage kan worden geleverd aan de hoofddoelstelling, en zoals ook verwoord in de Nota Ruimte, het duurzaam versterken van de internationale concurrentiepositie van de Randstad in 2040. In de *Startnotitie* ga ik uit van het aanpakken van de opgaven op het meest passende schaalniveau. Soms is dat op Randstadniveau, maar veel opgaven spelen ook op vleugel- of stadsgewestelijk schaalniveau. Graag hoor ik hoe u hierover denkt.

Tevens ben ik erg benieuwd van u te vernemen hoe de langetermijnvisie méér kan zijn dan een nieuwe nota met beleidsuitspraken en ook tot concrete acties kan leiden.

Samenvattend verzoek ik u mij te adviseren over:

- de robuustheid van de zeven discussiethema's uit de *Startnotitie* met in het bijzonder aandacht voor de te maken keuzen met betrekking tot bereikbaarheid en de verrommeling van het landschap in relatie tot de verstedelijkingsstrategie en de bijdrage daarvan aan de ontwikkeling van de Randstad naar een duurzame Europese topregio;

- het huidige nationale ruimtelijke beleid (in de Nota Ruimte en in onderliggende nota's) in het licht van de op te stellen langetermijnvisie;
- het meest passende schaalniveau waarop de opgaven in de Randstad moeten worden aangepakt;
- en over de mogelijkheden voor concretisering en uitvoering van de langetermijnvisie.

Ik hecht grote waarde aan een nauwe samenwerking met de Raad voor Verkeer en Waterstaat en de Raad Landelijk Gebied voor de totstandkoming van het briefadvies over de op te stellen integrale langetermijnvisie voor de Randstad, mede in het licht van het kabinetsbesluit over de beperking van het aantal adviesraden binnen de rijksdienst.

Het lijkt mij tevens zinvol om een koppeling te leggen met het door de Raad voor Verkeer en Waterstaat in 2008 uit te brengen advies met betrekking tot een visie op de lange termijn bereikbaarheid voor de Randstad. Het is wenselijk om de eerste tussenresultaten daarvan al te presenteren tijdens de werkconferentie in maart 2008.

Ik hoop op een vruchtbare samenwerking tussen de drie adviesraden en zie dan ook graag uw gezamenlijke advies met belangstelling tegemoet, uiterlijk medio maart 2008. Het advies gebruik ik bij het verdere traject voor het opstellen van de langetermijnvisie, en ter voorbereiding hiervan zal het een rol spelen in de werkconferentie die voor maart 2008 gepland staat. Daarom verzoek ik u om vóór 15 februari 2008 de conceptresultaten en –conclusies beschikbaar te stellen. In onderling overleg kan worden gezien hoe uw advies een rol kan spelen tijdens de werkconferentie. Voor het zomerreces in 2008 wordt de visie op hoofdlijnen uitgebracht.

Uw bereidheid om in korte tijd een advies uit te brengen, waardeer ik zeer. Ik wens u veel succes bij de uitvoering van de werkzaamheden.

De projectorganisatie zal gedurende het proces de benodigde informatie en de laatste stand van zaken omtrent de op te stellen lange termijnvisie aan de VROM-raad aanleveren. Bart Vink, programmaleider *Randstad 2040* en Susanne Vleeshouwers zullen gedurende het adviestraject de contacten met de VROM-raad onderhouden.

Hoogachtend,
de Minister van Ruimte en Milieu,

dr. Jacqueline Cramer

Directoraat-Generaal Ruimte
Directie Visievorming, Ontwerp en Strategie
Visievorming & strategie

Rijnstraat 8
Postbus 30940
2500 GX Den Haag
Interne postcode 350

Telefoon 070 - 339 46 80
Fax 070 - 339 30 87
www.vrom.nl

Sociaal-Economische Raad
T.a.v. dr. A.H.G. Rinnooy Kan, voorzitter
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG

Adviesaanvraag m.b.t. 'integrale langetermijnvisie Randstad 2040'

Datum	Kenmerk	Bijlage(n)
1 november 2007	2007087723	Startnotitie - Randstad 2040 (+ factsheet) Urgentieprogramma Randstad Adviesaanvraag RPB en MNP (ex-ante toets) Adviesaanvraag VROM-raad, RLG en Raad voor Verkeer en Waterstaat
		Afschrift aan Minister van Verkeer & Waterstaat Minister van Economische Zaken Dhr. Norder, wethouder Den Haag Dhr. Van Poelgeest, wethouder Amsterdam

Geachte heer Rinnooy Kan,

Mede namens de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Minister van Economische Zaken verzoek ik u om te adviseren over de 'integrale langetermijnvisie Randstad 2040', die het Kabinet zal opstellen. Deze krijgt onder mijn verantwoordelijkheid vorm en zal naar verwachting voor het zomerreces in 2008 uitgebracht worden. De integrale langetermijnvisie wordt in nauwe samenwerking met de regio opgesteld. De wethouders Marnix Norder (Den Haag) en Maarten van Poelgeest (Amsterdam) zijn mijn bestuurlijke partners en medeverantwoordelijk voor het opstellen van de langetermijnvisie.

Het programma 'Integrale langetermijnvisie Randstad 2040' maakt onderdeel uit van het Programma Randstad Urgent. De Minister van Verkeer en Waterstaat is coördinerend minister voor het Programma Randstad Urgent. De *Startnotitie Randstad 2040* (inclusief de daarin opgenomen uitgangspunten), die door het kabinet op 22 juni 2007 is uitgebracht, vormt de basis voor de op te stellen langetermijnvisie.

De Randstad heeft potenties om uit te groeien tot een duurzame en concurrerende Europese topregio. Welvaart en groei moeten worden verenigd met de behoeften van huidige en toekomstige bewoners (people, planet, profit). Middels de langetermijnvisie probeer ik invulling te geven aan de ambitie om de Randstad te laten uitgroeien tot zo'n topregio, in ieder geval in ruimtelijke zin. Ik vind dat de Sociaal-Economische Raad een belangrijke rol speelt in het adviseren over de strategische langetermijnopgaven en daarmee samenhangende (maatschappelijke) keuzen waarvoor het kabinet zich gesteld ziet voor de Randstad, in economisch opzicht een zeer belangrijk gebied voor Nederland.

Het integrale karakter van de langetermijnvisie vraagt ook om een advies dat zich niet beperkt tot één sector of beleidsterrein. Om die reden wil ik dan ook graag gebruik maken van de aanwezige expertise en ervaring van de leden van de SER en deze ten dienste stellen aan het totstandkomen van een goed onderbouwde en weloverwogen langetermijnvisie voor de Randstad en een duurzame (ruimtelijke) ontwikkeling voor de lange termijn. **Ik verzoek u primair de integrale invalshoek (people, planet, profit) als uitgangspunt te nemen voor uw advies.**

Ik zie de integrale langetermijnvisie Randstad 2040 nadrukkelijk als een kans om vanuit een integraal kader de langetermijnopgaven en daarmee beleidskeuzes én projecten met elkaar te verbinden en te werken aan een duurzaam perspectief voor de toekomst. Uitgangspunt is dat de projecten uit het Programma Randstad Urgent no-regret zijn, dat wil zeggen dat uitvoering van deze projecten sowieso wenselijk en noodzakelijk is.

Het bezien van de effecten van het beleid op korte termijn (Programma Randstad Urgent) en het langetermijnperspectief (in de Randstadvisie) is evenwel essentieel om tot een duurzame versterking van de concurrentiekracht van de Randstad in Europees perspectief te komen. Uw ideeën hierover verneem ik graag.

De langetermijnvisie kan een bijdrage leveren aan de vorming van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) voor de langere termijn. Ik verzoek u daarom te adviseren over de relatie tussen programmering van investeringen en de lange termijnvisie. Het is voor mij bijzonder interessant uw oordeel te vernemen of de noodzakelijke opgaven voor de lange termijn nu al om concrete acties vragen en zo ja, welke prioritering daar het beste bij past.

De OESO heeft een *Territorial Review* uitgevoerd met betrekking tot de Randstad en aanbevelingen gedaan om de concurrentiekracht van de Randstad te vergroten. In de *Startnotitie* worden zeven dilemma's geschetst. **Graag zie ik dat u in uw advies ingaat op de vraag of het OESO-rapport en de Startnotitie Randstad 2040 voldoende diepgang bieden om over ruim 30 jaar de Randstad tot een duurzame en concurrerende topregio te ontwikkelen, en of het antwoord op de zeven dilemma's een voldoende, robuuste bijdrage kunnen leveren aan de daarvoor noodzakelijke ontwikkeling.** Dit is de essentie van mijn adviesaanvraag aan u. Ik kijk met name uit naar uw oordeel over het thema dat gaat over de economische oriëntatie van de Randstad en de mogelijk gewenste verschuiving van 'Nederland distributie- en handelsland' naar 'Nederland kennis- en innovatieland' en de (ruimtelijke) consequenties daarvan.

Naast economische groei is ook de sociale ontwikkeling een belangrijk aspect voor een duurzame ontwikkeling van de Randstad. (Ruimtelijke) aanbevelingen ter verbetering van de positie van kansarmen op de arbeidsmarkt kunnen in dit verband een aandachtspunt zijn in uw advies. Gezien uw expertise vraag ik u ook om uitspraken in uw advies op te nemen met betrekking tot de ruimtelijke investeringsstrategie die kan worden ingezet ter bevordering van de economische concurrentiepositie van de Randstad.

De dilemma's uit de *Startnotitie* impliceren ook het maken van maatschappelijke keuzen. Het verwerven van een breed maatschappelijk draagvlak is essentieel om de visie te kunnen gaan uitvoeren en diverse actoren te kunnen betrekken bij de invulling daarvan. Keuzes maken, betekent ook dat er mogelijk andere beperkingen dan ruimtelijke zijn voor de lange termijn die van invloed zijn op de visie. Ik verwacht dat u zich hierbij ook –zo nodig– rekenschap geeft van de beperkingen van de rijksbegroting. Graag hoor ik hoe u hierover denkt.

Tenslotte vraag ik u aandacht te besteden aan de rolverdeling tussen de overheid en andere actoren en de sturingsmogelijkheden van de overheid ten aanzien van de uitvoering van de langetermijnvisie. Een

offensieve ontwikkelingsgerichte strategie met betrekking tot een groen-blauw netwerk in de Randstad zou een concreet voorbeeld kunnen zijn. Graag zie ik dat u hier in uw advies op ingaat.

Samenvattend verzoek ik u mij te adviseren over:

- de vraag of de uitdagingen die zijn geschetst in het OESO-rapport en het antwoord op de zeven dilemma's uit de *Startnotitie* voldoende diepgang hebben om de Randstad tot een concurrerende Europese topregio te kunnen ontwikkelen;
- mogelijke spanningen tussen het vigerend beleid (en uitvoering) en de langetermijnuitdagingen voor de Randstad;
- de relatie tussen de investeringsprogrammering en de langetermijnvisie;
- het maken van maatschappelijke keuzen en het verwerven van een breed maatschappelijk draagvlak voor het opstellen van de langetermijnvisie en de bijbehorende uitvoeringsacties.

Voor het opstellen van een integrale langetermijnvisie voor de Randstad wordt momenteel een aantal trajecten in gang gezet door het rijk. Naast het verzoek voor advies aan de SER, vindt ook advisering plaats door de planbureaus en adviesraden. De adviesaanvraag aan de VROM-raad, de Raad voor Verkeer en Waterstaat en de Raad Landelijk Gebied, en de vraag voor het uitvoeren van een ex-ante toets aan het Ruimtelijk Planbureau, het Milieu- en Natuurplanbureau en het Centraal Planbureau treft u ter kennisname in de bijlage aan.

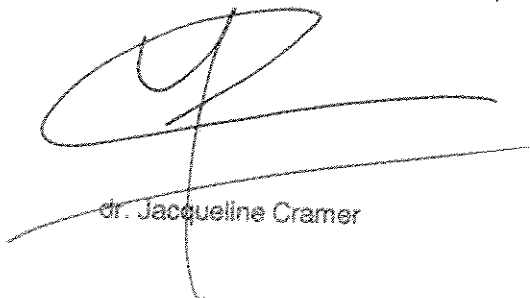
Naast een verdiepingsspoor (bijvoorbeeld een integraal onderzoek naar milieu-effecten, een internationale benchmark voor grootstedelijke regio's en een onderzoek naar niet-ruimtelijke aspecten) wordt een dialoog gevoerd met diverse stakeholders, worden ruimtelijke ontwikkelingsbeelden geschetst en wordt gezocht naar innovatieve allianties voor de uitvoering. Ik nodig u uit ook hierover te adviseren.

Ik zie het eindresultaat van de SER met veel belangstelling tegemoet, uiterlijk 15 februari 2008. Uw advies gebruik ik als input bij het verdere traject voor het opstellen van de langetermijnvisie, en ter voorbereiding hiervan zullen de resultaten een rol spelen in de werkconferentie die voor maart 2008 gepland staat. Voor het zomerreces in 2008 wordt de visie op hoofdlijnen uitgebracht. Het gaat dan om strategische keuzen op hoofdlijnen met betrekking tot de zeven in de *Startnotitie* verwoorde thema's. Daarna wordt bezien welke vervolgvactiteiten noodzakelijk zijn.

De projectorganisatie zal gedurende het proces relevante informatie en de laatste stand van zaken omtrent de op te stellen lange termijnvisie aan de SER aanleveren. Bart Vink, programmaleider *Randstad 2040* en Susanne Vleeshouwers zullen gedurende het adviestraject de contacten met de SER onderhouden.

Uw bereidheid om in korte tijd een advies uit te brengen, waardeer ik zeer. Ik wens u veel succes bij de uitvoering van de werkzaamheden.

Hoogachtend,
de Minister van Ruimte en Milieu,

dr. Jacqueline Cramer

Directoraat-Generaal Ruimte
Project Randstad 2040

Rijnstraat 8
Postbus 30940
2500 GX Den Haag
Interne postcode 350

Telefoon 070 - 339 05 93
www.vrom.nl

Commissie voor de milieueffectrapportage
De heer ir. N.G. Ketting, voorzitter
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

Verzoek om advies

Datum	Kenmerk	Bijlage(n)
- 3 DEC. 2007	2007120375	Adviesaanvraag ex-ante toets door planbureaus Startnotitie Randstad 2040 + factsheet

Geachte heer Ketting,

Onder mijn regie en in nauwe samenwerking met de wethouders Norder en Van Poelgeest wordt momenteel gewerkt aan het opstellen van een integrale langetermijnvisie Randstad 2040. Het project 'Randstad 2040' richt zich op een duurzaam langetermijnperspectief voor de Randstad dat bijdraagt aan nieuw élan en versterking van de internationale concurrentiepositie. Voor het zomerreces in 2008 wordt een visie op hoofdlijnen naar de Tweede en Eerste Kamer gestuurd, als antwoord op de tweede motie Lemstra waarin expliciet gevraagd werd om 'een integrale langetermijnvisie op te stellen en een daaraan gekoppelde strategie, waarin de langetermijnopgaven voor de nationale stedelijke netwerken en de Randstad in het bijzonder worden opgenomen'¹.

In het kader van deze op te stellen integrale langetermijnvisie wil ik graag meer inzicht krijgen in de milieueffecten van de te maken strategische keuzen op de zeven hoofdthema's, zoals verwoord in de *Startnotitie Randstad 2040* zoals die op 22 juni j.l. door het kabinet is vastgesteld. Ik ben dan ook van plan om in het kader van de langetermijnvisie Randstad 2040 een planMER op te stellen. Dit kan bijdragen om de keuzes beter te onderbouwen en relevante milieuaspecten mee te laten wegen in de besluitvorming.

Ik verzoek de Commissie m.e.r. te adviseren over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen milieurapport. Hierbij vraag ik u tevens rekening te houden met de conceptresultaten van de ex-ante evaluatie die door de planbureaus (RPB, MNP en CPB) momenteel wordt opgesteld en half februari 2008 beschikbaar komen. Deze adviesaanvraag aan de planbureaus treft u in de bijlage aan, evenals de *Startnotitie Randstad 2040* en een factsheet met betrekking tot dit project.

Naast het advies over de reikwijdte en het detailniveau vraag ik u in een later stadium tevens een toetsingsadvies uit te brengen over het milieurapport, inclusief een passende beoordeling indien in de loop van het proces blijkt dat dit noodzakelijk is.

¹ Vergaderjaar 2005-2006, 29435, nr. D, Eerste Kamer

De projectorganisatie zal gedurende het proces relevante informatie en de laatste stand van zaken omtrent de op te stellen langetermijnvisie aan u aanleveren. Bart Vink, projectleider Randstad 2040, en Corrie Wieles zullen gedurende het adviestraject de contacten met u onderhouden.

Hopende u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
de minister van Ruimte en Milieu,

dr. Jacqueline Cramer

Directoraat-Generaal Ruimte
Directie Visievorming, Ontwerp en Strategie
Visievorming & strategie

Rijnstraat 8
Postbus 30940
2500 GX Den Haag
Interne postcode 350

S.M.S.E. Vleeshouwers
Telefoon 070 - 339 46 80
Fax 070 - 339 30 87
susanne.vleeshouwers@minvrom.nl
www.vrom.nl

ARCHIEF

Ruimtelijk Planbureau
T.a.v. prof. dr. W. Derksen, directeur
Postbus 30314
2500 GH DEN HAAG

Ex-ante toets integrale lantermijnvisie Randstad 2040

Datum

1 november 2007

Kenmerk

2007087719

Bijlage(n)

Startnotitie Randstad 2040 (+factsheet)
Urgentieprogramma Randstad

Afschrift aan

Dhr. K. van Egmond, Milieu- en Natuurplanbureau;
Dhr. C. Teulings, Centraal Planbureau;
Minister van Verkeer en Waterstaat;
Dhr. M. Norder, wethouder Den Haag en Dhr. M. van
Poelgeest, wethouder Amsterdam

Geachte heer Derksen,

Mede namens de Minister van Verkeer en Waterstaat en de wethouders Norder (Den Haag) en Van Poelgeest (Amsterdam) verzoek ik u om gezamenlijk met het Milieu- en Natuurplanbureau en het Centraal Planbureau een ex-ante toets uit te voeren ten behoeve van de 'integrale langetermijnvisie Randstad 2040', die het Kabinet zal opstellen. Deze krijgt onder mijn verantwoordelijkheid vorm en zal naar verwachting voor het zomerreces in 2008 uitgebracht worden.

De integrale langetermijnvisie wordt in nauwe samenwerking met de regio opgesteld. De wethouders Marnix Norder en Maarten van Poelgeest zijn mijn bestuurlijke partners en medeverantwoordelijk voor het opstellen van de langetermijnvisie. Het programma 'integrale langetermijnvisie Randstad 2040' maakt onderdeel uit van het programma Randstad Urgent. De Minister van Verkeer en Waterstaat is coördinerend minister voor het programma Randstad Urgent. De *Startnotitie Randstad 2040* (inclusief de daarin opgenomen uitgangspunten), die door het Kabinet op 22 juni 2007 is uitgebracht, vormt de basis voor de langetermijnvisie.

De beperkte ruimte in de Randstad vraagt voor de lange termijn om slimme en duurzame combinaties van wonen, werken, groen, water, recreatie en verkeer. De opgave is om welvaart en groei te verenigen met sociale, culturele en ecologische behoeften van de huidige en toekomstige bewoners van de Randstad. De Randstad heeft potenties om uit te groeien tot een duurzame en concurrerende Europese topregio. Met de integrale langetermijnvisie proberen we deze ambitie ook waar te maken, in elk geval in ruimtelijke zin.

Het integrale karakter van de op te stellen langetermijnvisie vraagt ook om een ex-ante toets om mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen en daaraan gekoppelde dilemma's vroegtijdig in beeld te brengen. Om die reden

Ministerie van VROM →

staat voor ruimte, wonen, milieu en rijksgebouwen. Beleid maken, uitvoeren en handhaven. Nederland is klein. Denk groot.

wil ik dan ook graag gebruik maken van de aanwezige expertise en ervaring van de beide planbureaus en verzoek ik u deze ten dienste te stellen aan het totstandkomen van een goed onderbouwde en weloverwogen langetermijnvisie voor de Randstad en een duurzame ruimtelijke ontwikkeling voor de lange termijn. Naast de uitgangspunten zoals die in de Nota Ruimte en meer in het bijzonder in de *Startnotitie Randstad 2040* verwoord zijn, is ook relevant beleid m.b.t. de Randstad vanuit andere beleidsterreinen van belang om in beschouwing te nemen. Ik denk daarbij aan de Nota Mobiliteit, de Agenda Vitaal Platteland, Pieken in de Delta, de Watervisie en de Architectuurnota.

De ex-ante toets biedt een verkenning van de mogelijke dilemma's, die ontstaan door conflicterende ruimteclaims – voortkomend uit ruimtelijke trends of de door u verwachte of mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen. Een verkenning van de langetermijnontwikkelingen en de daaruit volgende (ruimtelijke) trends in studies zoals de *WLO, Nederland Later* en de *Ruimtelijke vraagstukken van de toekomst voor de beleidsagenda van nu*, zouden naar mijn mening mede de basis voor de ex-ante toets moeten vormen, evenals ander bestaand materiaal (specifieke planbureaustudies of studies van derden m.b.t. de Randstad).

Confrontatie van doelstellingen en de bestaande en voorgenomen beleidsinspanningen brengt in beeld of er extra conflicterende ruimteclaims te verwachten zijn en welke oplossingsrichtingen het meest zinvol zijn voor het bereiken van het meest optimale resultaat. Indien u van mening bent dat aan het langetermijnbeeld al op korte termijn concrete beleidsacties moeten worden gekoppeld, dan vraag ik u deze te schetsen.

De ruimtelijke vraagstukken voor de Randstad behelzen meer dan de afweging tussen concurrerende ruimteclaims. In de ex-ante toets kunnen daarom ook meer inhoudelijke overwegingen aan de orde komen over de wijze waarop de ruimtelijke opgaven voor de Randstad op langere termijn het meest optimaal en in samenhang aangepakt kunnen worden. **Ik wil u vragen om de toets primair te richten op de zeven discussiethema's uit de *Startnotitie Randstad 2040*.** Onderdeel van de ex-ante toets zijn dan uitspraken over de robuustheid van de zeven thema's en de daarmee te verwachten ruimtelijke dilemma's. De keuzes van de overheid worden geconfronteerd met de bandbreedte (extremen) in de scenariostudies, waardoor de minimum- en maximumopgaven in beeld komen. Aangezien de ambitie is om de Randstad tot een duurzame en concurrerende Europese topregio te ontwikkelen, past een minimumopgave daar minder goed bij. Daarom verzoek ik u speciaal aandacht te besteden aan de trendontwikkeling en het hoogste groeiscenario.

De analyse hoeft zich overigens niet te beperken tot het schaalniveau van de Randstad, maar kan waar nodig ook op andere schaalniveaus, zoals de vleugels of stadsregio's plaatsvinden. Doel is om zo concreet mogelijk en op een zo laag mogelijk schaalniveau uitspraken te doen over een duurzame ontwikkeling voor de toekomst, met name gefocust op de zeven discussiethema's uit de *Startnotitie*. Het duurzaam versterken van de internationale concurrentiekracht van de Randstad in 2040 is daarbij het doel.

Samenvattend verzoek ik u mij en mijn twee bestuurlijke partners te adviseren over:

- de robuustheid van de zeven discussiethema's in de *Startnotitie* en de daarmee te verwachten ruimtelijke dilemma's die tussen nu en 2040 ontstaan door conflicterende ruimteclaims (voortkomend uit ruimtelijke trends en uit de verschillende doelstellingen van beleid);
- en de wijze waarop de ruimtelijke opgaven voor de Randstad op lange termijn het meest optimaal en in samenhang aangepakt kunnen worden.

De resultaten van de ex-ante toets zal ik gebruiken bij het verdere traject voor het opstellen van de langetermijnvisie. Ik heb begrepen dat u in staat bent om medio maart 2008 de ex-ante toets gereed te hebben. Om tijdens de werkconferentie die in maart 2008 georganiseerd zal worden de resultaten van de

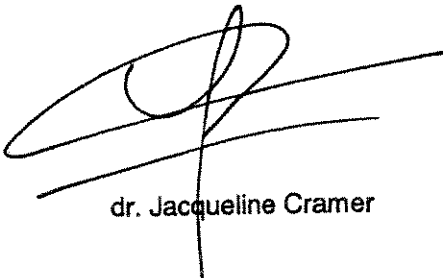
ex-ante toets te kunnen gebruiken, zie ik de conceptresultaten en –conclusies graag eerder tegemoet, uiterlijk 15 februari 2008. In onderling overleg kunnen we bezien hoe de resultaten een rol kunnen spelen tijdens de werkconferentie.

Voor uw informatie wil ik u er op wijzen dat ik ook aan de VROM-raad, gezamenlijk met de de Raad voor Verkeer en Waterstaat en de Raad Landelijk Gebied, en aan de Sociaal-Economische Raad advies heb gevraagd met betrekking tot de op te stellen langetermijnvisie Randstad 2040. Ook deze adviezen wil ik gebruiken bij de werkconferentie in maart 2008.

Ik hecht grote waarde aan een nauwe samenwerking tussen de drie planbureaus voor de totstandkoming van de ex-ante toets. Mede in het licht van het kabinetsbesluit over de oprichting van een nieuw planbureau voor de Duurzame Leefomgeving, waarin de functies van het RPB en MNP worden ondergebracht, is een goede samenwerking tussen het RPB en MNP nu erg belangrijk. Ik zie het eindresultaat met belangstelling tegemoet. Uw bereidheid om in korte tijd een advies uit te brengen, waardeer ik zeer. Ik wens u veel succes bij de uitvoering van de werkzaamheden.

De projectorganisatie zal gedurende het proces relevante informatie en de laatste stand van zaken omtrent de op te stellen lange termijnvisie aan de drie planbureaus aanleveren. Bart Vink, programmaleider *Randstad 2040* en Susanne Vleeshouwers zullen gedurende het adviestraject de contacten met u onderhouden.

Hoogachtend,
de Minister van Ruimte en Milieu,

dr. Jacqueline Cramer